

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De fide instrumentorum. Consilium CXX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

Statu id verè actum dicitur, perinde haberi debet ac si nominatim in promissione & instrumento repetita esset: * quæ enim in præstationibus dicuntur etiam in stipulationibus repetita creduntur, *l. Titia §. idem respondit de verb. obligat.* Ita ut Reus non multum indigeat exceptione non numeratæ pecuniæ, sed per omnia satis tatus sit ipso jure; quasi scilicet non purificatâ conditione sub qua interposita est fidejussio, nulla nata sit obligatio, *l. Si ita scriptum §. 1. de leg. 2.* perinde enim est ac si actus conditionalis non esse factus. *l. Si quis fundum in sine de contrab. empt.* Aut si conditio dici non potest, sed causa, ob quam futuram facta sit titulo fideiussionis promissio, æque securus erit Reus exceptione doli ob causam, hoc est numerationem duorum millium, non secutam, *l. 2. §. circa in fin. De doli mali & met. ex empt.* non modò respectu duorum millium, quorum numerationem sperabat, sed totius summæ quatuor millium; quia causa, ob quam facta est promissio, respicit totam obligationem. Quod novatione obligationis novæ contractû præfati Contradi cum Domino de Brederode proponitur, si id probatum esset indubitatam securitatem Reo fidejussori tribueret:

11 * quia novatione cum debitore factâ in momento novationis liberatur fidejussor, si insequentem fideiussionis causam quoque non fidejussisset, *l. Novationem C. De fideiuss. l. valus. v. De novat.* prout Reus non amplius quàm semel fidejussisse reperitur.

Atque ita cum per prædicta jus Actoris obscuratur; minimeque liquidum relinquatur, non est audiendus Actor ante plenam causæ cognitionem, in limine judicii contendens ad petitæ pecuniæ promptam & provisionalem quantizationem, cum etiam liquidissimis instrumentis ad paratam executionem impediendam, rectè obijciatur exceptio simulationis, doli non numeratæ pecuniæ, & novationis, *Perr. Rebuff. ad constit. regias tit. De literis obligat. art. 1. gloss. 9. vol. 1.* quæ omnia, ut diximus, hic concurrunt.

De fide Instrumentorum.

SYMMARIUM.

Syngraphæ probatio.

1. Filius non obligat patrem.
2. Testimonium per verbum, puto, videtur, credit non probat.
3. Scriptura quomodo probetur.
4. Subscriptio quando effectum subscriptionis habeat.
5. Signum vel notus scribentum non est.
6. Signum quomodo probetur.
7. Hæreticus non est testis idoneus contra Catholicum.
8. Turpitudinem semel contracta penitentia non aboletur.

CONSILIUM CXX.

DE mutuo, ad quod in hac causa agit Dominus Lambertus Honinx Actor, adversus Dionysium Gielkens Reum, & Mariam Bolgry ejus uxorem, nullam dictus Actor profert probationem, quæ sufficiat: nam de ipsa numeratione seu actu numerationis nullum profert authenticum instrumentum, nec testes aliqui super eo producti sunt. Prolata tantum est per Actorem scriptura quædam, quæ in aspectu continere videtur recogni-

tionem acceptæ mutuo hujus, quæ petitur, pecuniæ; at eam scripturam pars Rea non agnoscit, sed aperte negat; negat etiam ipsa numeratione, cum oblatione juramenti numquam eam numeratam fuisse. Cujus negandi facilis est occasio, cum Actor ipse nusquam proponat illam syngrapham scriptam esse manu Dionysij, sed positive allegando fateatur scriptam esse manu Joannis filij ejusdem Dionysij, quod ipsum, manu scilicet Joannis filij esse scriptam, perinde per Reum negatum est, & probatum Reo nihil obesset: neque enim filius potest patrem suum obligare, nec pater ex contractu aut facto filij conveniri potest, *l. 1. c. Ne filius pro patre*, Quemadmodum etiam non est prolata subscriptio, quæ in fine exhibitæ scripturæ conspicitur, & manu dictæ Mariæ scripta asseritur: nam nec hæc subscriptio per Reum agnita, neque per Actorem probata est. Equidem primus testis aperte dicit se hujusmodi subscriptionem non nosse: tertius idemque ultimus super agnitione hujusmodi subscriptionis non est interrogatus.

Et quamvis secundus dicat, quod putet illam esse scriptam manu uxoris Rei, hoc tamen addit, se certitudinaliter hoc non posse dicere, ex eo, quod viginti anni elapsi sint, quod illam scribere vidit: sic quod huic testi obster tum imperfectio & defectus ex singularitate, quæ fidem testimonij semper impedit, *l. Marius, De questio. tum incertudo quæ inducitur per verbum puto, videtur*, imo etiam per verbum credit, præsertim non additâ probabili & concludente ratione, cur testis ita putet, aut credat, *l. Testium. C. De testib. Felin. in cap. Quoties. nu. 7. & seq. De testib.* Sed & si dixisset hic testis se non putare, sed scire esse manum dictæ Mariæ, nihil noceret id Reo; * quia ut manus seu scriptura alterius probetur, non sufficit quod testes id simpliciter dicant, sed necesse est, quod testes deponant se præsentem fuisse cum prolata scriptura scriberetur, & quod eum qui scripsisse dicitur, viderint illam scribentem, §. *si quis igitur in Authent. de instrum. cautela & fide, part. in l. Scripturas. C. Qui potior. in pig. Alex. cons. 10. Viso processu nu. 6. vol. 4. Mar. Socin. Nepos consil. 57. pro resolutione nu. 19. vol. 2.* Ita, ut non sufficiat, quod testes qui non fuerunt præsentem in actu scribendi deponant, quod alias viderint illum scribere, & quod bonam notitiam de ejus manu seu scriptura habeant, *Alex. cons. 181. In causa & lire vol. 2.* quia similitudine rerum & præsertim scripturæ facillimè decipimur, *Alex. cons. 76. ponderatis huius vol. 3.* Usque adeo ut nec hoc adjuvet, nec opinionem deceptionis in rerum similitudine avertat, quod testes deponant se similes scripturas seu subscriptiones à scriptore habere: cum per hujusmodi verba non induceretur literarum, quæ à jure requiruntur, solemnns comparatio; quæ multa requirit, *l. Comparationes C. De fide instr. Socin. Nepos d. consil. 57. nu. 21.* quorum nullum hic conspicitur: nam nulla alia prolata est syngrapha, quæ manu vel dicti Dionysij vel Mariæ ejus uxoris scripta probetur, & duæ illæ quantitates quas Actor ab Alede Peters adeptus in hac causa ad finem comparationis faciendæ, ut videtur, exhibuit, nusquam in actis ex parte Rei sunt recognitæ neque quoad principalem scripturam, neque earundem

subscriptionem; imò ex parte Rei ad illas nufquam responsum exiit: licet enim Actor id his petierit, in ea tamen petitione non persistit, sed per subsequens decretum de lite contestanda ab ea petitione se deturbari passus est, nullà amplius petitione responsionis huiusmodi postea factà. Proinde cum ad probationem tantum fuerint admissa ea quæ Reus negavit, reiiciendum prorsus est testimonium dictæ Aleydis, quæ sola super huiusmodi duabus quitantijs producta & examinata est; non tantum quia sola & singularis est, (quod tamen solum ad ejus testimonium subvertendum sufficit, *d. l. maritus l. iurisurandi c. de testib.*) sed quia super eo producta est, quod ad probandum admissum non est. Deinde non hoc deponit, huiusmodi quitantias vel scriptas vel subscriptas aut subsignatas esse per Dionysium Gielkens, sed sibi à Dionysio traditas esse: ita quod exhibita syngrapha, unde actor agit, comparatio non possit fieri ad dictas duas quitantias: quia huiusmodi duarum quitantiarum indubitata non est fides, quæ requiritur ut comparatio instrumentorum, & ex comparatione probatio fieri possit, *d. l. Comparationes*. Certum igitur, imò indubitatum est, nullam extare probationem scripturæ aut subscriptionis.

4. Restat itaque expendendum, an subsignationis, quæ Rei esse dicitur, extet probatio: subsignatio enim subscriptionis vim habet, *l. subsignatum de verb. signifi.* Signum aliquod inter assertam principalem dispositivam scripturam, & subscriptionem quæ assertur Mariæ Bolgrii esse, & conspicitur, quo probato existimat Actor se bono loco esse. Negavit Reus non tantum se illud adscripsisse, seu appinxisse, sed hoc quoque quod sit suum signum; super quo solo, quod prædictum signum sit ipsius Rei, quodque eo uti soleat in suis mercantijs Actor testes produxit, & minimè super veritate, hoc est numeratione allegati mutui, in quo tamen consistit punctus causæ. Produxit namque Actor duos testes quorum prior dicit, quod signum Rei bene noscit, illudque quod exhibita syngrapha subscriptum conspicitur esse proprium signum Dionysij, quo ipse utitur, & ejus parentes simili signo uti consueverunt in mercatura pannorum, quam Reus exercere olim solet, & quod viderit Dionysium super suis pannis huiusmodi signum apponere; alter dicit se cognoscere huiusmodi signum, illudque esse signum Dionysij quo ipse utitur & uti consuevit, & quod viderit Reum huiusmodi signum apponere ad pannos suos quos vendere consuevit, & similiter tali signo notari boves ac pecora quæ emere & vendere solet: sed nulla fides probationis huiusmodi testimonijs hic attribuitur: imprimis ex eo, quod neuter testium dicat quod Reus huiusmodi signum propria sua manu scripserit, sed tantum esse signum Rei, quo ille uti solet, comparative scilicet & similitudinarie, quod sit simile signum quod Reus scribere seu appingere solet; quod pari facilitate alius quisvis, ut is, cujus ex usu est signum ascribere potest, *arg. l. 1. c. Nemo licet sig. salvato. l. 1. & 2. c. Vi nemini liceat sine iud. antib.* Quid enim facilius quàm ductu calami imitari & simplex signum, quod nullis ductibus in semetipsis artificiosè implicatis constat, & puero imitatu difficile

non esset; & quo Actor homo catus ac cautus contentus esse non debebat; cum notarum & signorum compendia fragilia fallaciaque sint. * Ideoque etiam testamentum notis seu signis scriptum pro nullo reputetur, *l. Sed cum parvo §. fin. de bonor. poss.* & penali constitutione, in proemio *D. §. illud autem l. 2. §. penult. c. De ver. iure enuclean.* vetitum sit leges seu opus Iustinianum signis vel notis scribi: sunt enim notarum & signorum compendia falso fabricando maximè idonea, & accommodatissima *d. §. penult.* Quod falsum an hic sit, relinquatur Domini Iudici cogitandum; cui non potest non esse suspectum quod cum Actor videatur asserere scripturam syngraphæ manu filij Rei scriptam, post negationem Rei ne semel quidem tentaverit hoc probare. † Secundò, quod idem in signo observandum sit, quod in solida scriptura, hoc est, quod oporteat testes deponere, quod præsentem viderint Reum hoc signum scribere, seu appingere: alioqui enim ut nec scriptura (in qua, & cujus longiore productione falsi ac imitationis occasio tam expedita & proclivis non est) ita & multo minus signum alicuius alter quàm per testes probari non potest, *Alexan. d. conf. 80. 181. & 76. Socin. Nepos d. conf. 57. nu. 21.*

Nec ad Rei causam improbabilem faciendam assumi debet, quod Reus quoque negaverit se illo signo solere uti, quodque prædicti duo testes apertè deponant, quod Reus huiusmodi signo uti sit solitus: nam horum testium fides per obiectas exceptiones subvertitur.

Alteri enim obijciunt & per instrumentum publicum, quod actor recognovit, satis probatur registratum seu relatum eum esse in numerariorum, qui assumpta falsà, ac hæreticæ religionis doctrinâ, assumptis quoque armis adversus suum Principem, & exercita rebellionem in generali abolitione pecunia mulctati sunt: hæretici enim adversus orthodoxum & catholicum, iconeus testis non est *l. Credentes l. penult. c. de hæret. l. Si quis sanctam c. de apostat.* Nec ad excusationem facit testimonium prebyteri de Sacramentis Catholico ritu receptis; nam ut scripto huiusmodi testimonio fides adhibeatur (quod tamen jus non parit *l. 3. §. idem d. Hadrianum de testib.*) non de præterita, sed præsentis tantum vita loquitur, & tantum de religione, non rebellionem, aut seditionem:

* unde semel contracta turpitudine, & infamia, solâ penitentia vel melioris vitæ institutio non aboletur, ut generaliter obtinet in omnibus alijs delictis *l. Qui ea mente de furtis l. palam §. non solum de ritu nupt.* Alteri obijciunt familiaritas & conspectio cum Actore, relatione facta ad alium processum, quem Actor contra Arnoldum Squaeden in hoc eodem consistorio habuit, unde huiusmodi obiectionis probatio defumi potest.

Obijciunt quoque & per sufficiens documentum probatur huic testem fuisse excommunicatum, quæ excommunicatio tempore dicti per eum testimonij in hac causa perdurasse præsumi debet, non probatâ, & multo magis non allegatâ absolutione; quæ excommunicatio testem ad dicendum testimonium idoneum facit: sic quod his testimonijs in hac causa nihil tribuendum sit; præsertim

rim quia Reus obtulerit probare se non illo allegato sed alio communiter uti; quod etiam probabilius verosimiliusque est: alerum enim illud nimis operosum est in signandis per detractionem pilorum, setarum, aut lanæ pecudum, cujus mercaturam & lanienam Reus, non pannorum mercaturam exerceat; prout etiam Reus probare obtulit; sed quia Domino Iudici id visum non necessarium, admittendo tantum ad objectionem hærescos & rebellionis adversus alterum testem, absolvit Reus à superflua probatione, cujus faciendæ, si res postulabit, facultatem promptissimam habet. Ad quæ omnia hoc præterea adjicimus, ipsum tenorem scripturæ prætaxæ syngraphæ aperte demonstrare fabricationis ac male machinationis suspensionem: sunt enim verba in una parte in prima persona concepta, quasi Dionysius ita locutus sit, in altera itemque in tertia, quasi de ipso tertius ita scripserit. Non probata igitur veritate mutui, hoc est numeratæ pecuniæ, non probata scriptura principali nec illius subscriptione, non probato denique quod Reus hoc, quod ascriptum invenitur, signum manu sua scripserit, consideratione habita ad fragilitatem huiusmodi signi, & facilitatem imitationis ac fabricationis eiusdem, existimo Reverendi Domini Iudicis officium esse, ut Reus ab impetitione Actoris absolvat, & Actor in omnibus expensis litis Reo condemnetur.

De fide instrumentorum.

SUMMARIUM.

Apocha.

1. Rei indicatæ quæ exceptiones obijci possint.
2. Iuramentum necessarium retractari potest.
3. Iuramentum non exigendum nisi in re dubia.
4. Apochæ plures quando arguant solutionis multiplicationem.
5. Exceptio non numeratæ pecuniæ quando solutioni obijci possit.
6. Creditori cogatur debitori solvendi apocham dare.
7. Apocha an liberat omnem inducat.
8. Curator à munere emere potest.
9. Iuramentum necessarium deferri non potest nisi in supplementum probationis.

CONSILIUM CXXI.

V Nica tantum superest difficultas in hac causa Ioannis Sterck Appellantis, contra M. Ioannem Sterck Appellatum; ob id, quod D. Iudex per suam interlocutoriam undecim Decembris novissime præteriti latam, omnia capita huius primæ instantiæ in rem iudicatam transisse declaraverit, excepto solo articulo de solutione & apocha viginti sex librarum: * neque enim tam præcisæ est rei indicatæ autoritas & potestas quin adversus illam etiam in executione obijci possit solutionis, & compensationis exceptio, l. Etiam C. de compens. spec. in tit. de exec. sent. §. postremo dicendum, nu. 7. vers. illud autem quaritur: ut & aliæ quæcumque exceptiones, quæ latam sententiam de iniquitate & iniustitia non arguunt, nec merita causæ principalis respiciunt, sed tantum ad executionem impediendam & moderandam proponuntur, l. Nescimus §. ult. &

ibi Glos. & Doct. de re iud. l. si fideiussores §. idem respondit De fideiuss. Bald. in l. Peremptorias C. Sement. resc. non posse Ang. ad §. appellatur, nu. 15. In fin. De exception. Ut merito ea in parte inhibito D. Iudicis adversus executionem sententiæ locum habere debeat. Hæret ergo difficultas in eo solo, num in causa executionis, objecta solutione dictarum viginti sex librarum D. Abbas Iudex à quo provocatum est, recte detulerit M. Ioanni Sterck Actori iuramentum in supplementum probationis, & ex delato iuramento in effecta declaraverit prætaxatam summam viginti sex librarum contineri sub sequenti apocha seu quitantia de quadraginta septem libris grossorum; & an retractandi tam iuramenti, quam huiusmodi declarationis iusta sit causa? † Neque enim eas vires habet iuramentum quod in supplementum probationis à Iudice deferretur, ut in iudicio appellatorio illud, aut sententia ejus prætextu lata, retractari non possit: in eo enim distat necessarium iuramentum, quod retractari potest, à voluntario, quod à parte parti in iudicio vel extra deferretur & retractari non potest, l. Admonendi De iuram.

Et paucis resolvendo dicimus quod non tantum probabilis, sed necessaria hic subit retractationis causa. Et enim in primis hoc manifestum est ex parte Appellantis, in allegatione solutionis nullam esse obscuritatem, nullum dubium: * ita ut ex ea parte nulla sit occasio recurrendi ad decisionem litis per exactum iuramentum, ad quod numquam recurritur nec recurri debet, nisi in re dubia, d. l. Admonendi in verb. in dubijs causis, l. In bona fidei C. de reb. cred. & iuram. & difficilius cum de liberatione sustinenda agitur, quia favorabilis est, l. Arrianus. de obligat. & action. Cum igitur Reus nunc Appellans docendo de solutione post sententiam latam (ante quam quæstio solutionis nulla fore; sed tantum de quantitate seu modo pretij singularum mensurarum prædiorum venditorum) exhibuerit apocham claram & liquidam, manu Appellati scriptam, & per eundem recognitam, continentem apertam & manifestam confessionem de receptis viginti sex libris Flandriæ, idque expressa causa solutionis, nihil dubitandum, quin & in scriptura, & in ei a commodatata confessione, meræ veritatis probatio consistat; ita ut omnis cogitatio & investigatio convertenda sit ad allegationem Appellati, dicentis eam summam viginti sex librarum repetitam & annexam esse summam, cujus meminit sequens apocha seu quitantia de quadraginta septem libris. Quæ quidem allegatio primum videtur improbabilis ex diversitate scripturarum, quæ identitatis cogitationem avertit in summis diversis: * nam etsi plures apochæ seu quitantiæ de eadem summa multiplicationem scripturæ, non solutionis arguant, arg. l. planè §. si eadem, de leg. 1. si temporis vel identitatis vel vicinitas concurrat, Bald. in l. Ne casu Cod. de discussorib. lib. 10. solutionis tamen multiplicationem arguunt, quando summa diversæ sunt, concurrente præsertim temporis diversitate, Alex. in l. Prætor, alias est l. Veluti. §. hac vox n. 3. De eden. & ut hic evenit inter utrumque magno intervallo; cum illa de viginti sex libris sit scripta ipso die Nativitatis Christi anno 1556, altera de quadraginta septem